

Verlag Inspiratie- en studiereis naar Cairngorms National Park

21 – 24 juni 2023

**Nationale
Parken
Bureau**

Cairngorms National Park

Van 21 juni tot en met 24 juni bracht een delegatie van Nederlandse nationale parken en partners een inspirerend bezoek aan Cairngorms National Park (CNP). De groep bestond uit 23 deelnemers: bestuurders en medewerkers van een aantal nationale parken, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Rijksdienst Cultureel Erfgoed, adviseurs en medewerkers van het Nationale Parken Bureau.

Deze reis stond aanvankelijk al gepland voor 2020, maar kon vanwege de coronapandemie toen geen doorgang vinden. Doel van het bezoek aan Cairngorms National Park was zien, horen en ervaren hoe zij omgaan met een aantal thema's die ook voor de Nederlandse nationale parken actueel zijn. Naast de uitwisseling van kennis en ervaring was het versterken van de onderlinge samenwerking een doel. Bij het opstellen van het programma is gekozen voor de thema's:

- Duurzaam toerisme en bezoekersmanagement
- Samenwerking met de omgeving, ondernemers, landbouw
- Klimaatverandering
- Natuurherstel

(deel) Groep bij Ruthven Barracks

Over Cairngorms National Park

Cairngorms National Park ligt in het midden van Schotland en beslaat 4528 km². Dat is ongeveer zo groot als de provincie Gelderland, en twee keer zo groot als de huidige 21 Nederlandse Parken samen.

Er wonen ongeveer 18.000 mensen in het gebied. Het nationale park wordt jaarlijks bezocht door ongeveer twee miljoen mensen. Het gebied wordt doorsneden door de rivier de Spey en wordt gekenmerkt door hoge bergen, bossen, heidevelden, veengebieden, landbouwgronden en rivieren met uiterwaarden.

Anders dan in Nederland zijn de nationale parken in het Verenigd Koninkrijk formele autoriteiten met taken en bevoegdheden op het gebied van ruimtelijke ordening, zoals bv de uitbreidingen van dorpen of infrastructuur. Bij Cairngorms National Park werken rond de 120 medewerkers, waarvan er 30 werkzaam zijn op het gebied van toerisme.

De parkautoriteit bezit zelf geen grond. Een deel van het land is eigendom van Nature Scot, een agentschap, maar het grootste deel (75%) is eigendom van particuliere landeigenaren. Het bestuur van het park wordt deels gekozen door de inwoners en deels benoemd door de overheid en lokale autoriteiten. De status nationaal park wordt – na onder andere een openbare raadpleging – verleend door het (Schotse) Parlement en zijn onderdeel van de Britse “nationale parken familie”. Schotland is – op verzoek van het parlement - bezig met de aanwijzingsprocedure voor een aantal nieuwe nationale parken.

Het park exploiteert zelf geen bezoekerscentra en verzorgt niet zelf de marketing. Het park verzorgt de inhoud, het verhaal en de informatie en laat deze verspreiden door andere partijen. Zo wordt de marketing verzorgd door Visit Britain en/of Visit Scotland. Er is een netwerk van rangers (de meesten van hen werken voor de landgoedeigenaren) die allemaal het nationale park logo dragen. De herkenbare rode nationale park-shirt worden in alle nationale parken gedragen en worden gesponsord door een groot outdoor kledingmerk. Die sponsoring is overkoepelend - voor alle Britse nationale parken samen - geregeld. In duobranding staat er de naam van het betreffende park op gedrukt. Maar ook het logo van een beheerorganisatie kan worden toegevoegd.

Duurzame mobiliteit is een belangrijk thema voor het park. Nu problematisch omdat de infrastructuur beperkt is in de zin van toegangswegen en parkeerplaatsen. Bereikbaarheid met het openbaar vervoer is een knelpunt.

Naast een visie vanuit de (landelijke) politiek met betrekking tot nut en noodzaak van nationale parken, kent het Verenigd Koninkrijk en zeker ook Schotland participatie van onderaf. Gelet op het relatief geringe aantal inwoners is het wellicht beter te organiseren, maar niet minder gemakkelijk. Men zet in op hechte samenwerking met bewoners, ondernemers etc. Het park wil daadwerkelijk bijdragen aan de leefbaarheid in het gebied. Het nationale park is daarmee deel van de gemeenschap en bewaakt de balans tussen Planet, People en Profit.

Reisverslag

In de namiddag van woensdag 21 juni kwam het reisgezelschap aan in Pitlochry. We werden in het hotel welkom geheten door Murray Ferguson (CNP, People and Places), Pete Rawcliffe (NatureScot) en Carol Richie (directeur Europarc Federation). Later schoof ook de – toen nog – voorzitter van het park, Xander McDade, aan.

Pete Rawcliffe heeft het reisgezelschap bijgepraat over de werking van het systeem rond de Schotse nationale parken. Murray Ferguson gaf ons algemene informatie over Cairngorms NP. Inhoud staat vermeld onder kopje hiervoor ‘over Cairngorms National Park’. Carol Richie wees op het belang van Europese samenwerking en het elkaar blijven ontmoeten en inspireren.

Donderdag 22 juni

Het gezelschap was vroeg uit de veren voor een vol programma in het park. Na een kort bezoek aan Blair Castle (volop Schotse geschiedenis), werden we ontvangen in het Highland Folk Park.

Colin Simpson van Cairngorms National Park nam ons mee in het onderwerp duurzaam toerisme en bezoekersmanagement.

Ook zij onderkennen het belang van educatie, beleven en duurzaam economische ontwikkeling als belangrijke doelen.

Veel bezoekers zijn afkomstig uit steden, 48% zijn Schotten. Meer dan de helft van de bezoekers komt voor het landschap.

Ook hier van belang dat wordt samengewerkt met ondernemers en de omgeving om hun doelen te bereiken. Zo is er ook een ‘outdoor code’ tot stand gekomen hoe je te ‘gedragen’ in het gebied. Het park faciliteert d.m.v. informatie en opleidingen. Karen Derrick nam ons mee in een door de gemeenschap geleid programma ‘Badenoch; The Storylands’. Verhalen rond het cultureel erfgoed in dat gebied. Vanuit het park is een app ontwikkeld met routes, met focus op points of interest en het vertellen van verhalen.

Vervolgens bezochten we Ruthven Barracks en de Speyside Way. Voor dit deel van het gebied wordt aandacht besteed aan het realiseren van (lange afstands) routes en bezoekersmanagement, zoals voldoende voorzieningen onderweg.

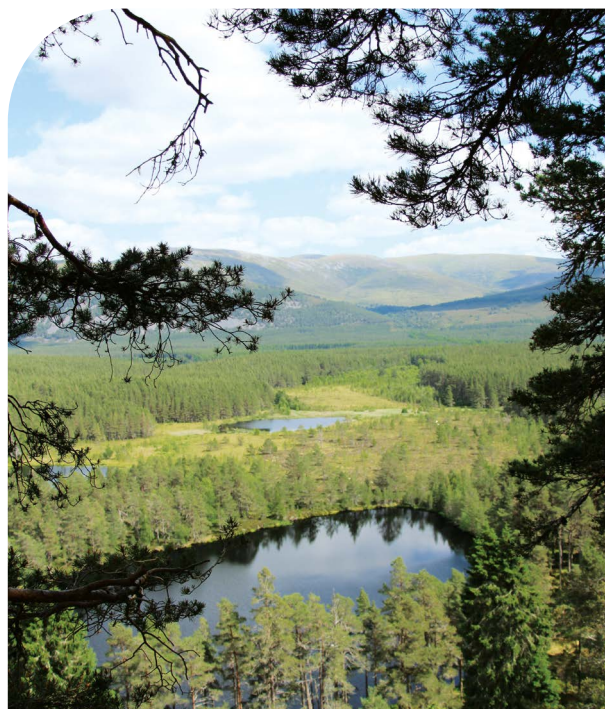

Ruthven Barracks, Speyside Way (foto: Lisanne Kruiswijk)

In de Uath Lochans werden we tijdens een mooie wandeling en picknick door Eelco de Jong, werkzaam voor Forestry and Land Scotland, geïnformeerd over het natuur- en bosbeheer in het gebied en de samenwerking met vele vrijwilligers.

*Aandacht voor bosbeheer in de Cairngorms
(foto: Lisanne Kruiswijk)*

Uath Lochans (foto: Lisanne Kruiswijk)

Daarna bezochten we het Loch Insch Outdoor Centre, waar een mooie samenwerking te zien was tussen ondernemer en park. Met passie voor zijn vak, maar ook voor de natuur, heeft de ondernemer een bloeiend bedrijf weten te realiseren waar mensen graag komen voor watersport in dit mooie natuurgebied.

Loch Insch (foto: Lianne Kruiswijk)

Aan het einde van de dag kwamen we aan in Aviemore. Grant Moir, directeur van Cairngorms NP gaf een inleiding op Heritage Horizons. Met betrekking tot klimaatverandering is deze visie geformuleerd, bestaande uit 24 langetermijnprojecten gericht op het – samen met de gemeenschappen – versterken van de natuur in het nationale park (zie ook bezoek vrijdagmorgen).

Grant Moir over Heritage Horizons

Na het diner was er voor belangstellenden gelegenheid te genieten van de zonsondergang bij Loch Morlich. Anderen namen deel aan een wandeling in het Craigellachie National Nature Reserve.

Deel reisgezelschap in Craigellachie National Nature Reserve

Vrijdag 23 juni

In de ochtend werd een bezoek gebracht aan het grootschalig rewilding natuurproject, onder de naam 'Cairngorms Connect', waarbij herstel van veengebieden en herintroductie van waterbuffers samen met grondeigenaren worden aangepakt. Een groot riviermanagementproject in het stroomgebied van de rivier de Spey. Actueel is de verkenning naar de herintroductie van bevers! De visie voor het riviersysteem is een lange termijnvisie van wel 200 jaar. Er is veel moed in het nemen van verantwoordelijkheid en tijd hiervoor.

Cairngorms Connect

Op basis van normen en concrete maatregelen wil het park bijdragen aan biodiversiteitsherstel. O.a. door ingrijpen in de fysieke omgeving, zoals loop van rivieren etc. Maar ook door CO2-reductie via samenwerking met de transportsector en landbouw. Belangrijk in dit proces: neuzen dezelfde kant op, hoe neem je iedereen mee in deze beweging.

Terug in Aviemore zag het gezelschap een prachtig voorbeeld van een door bewoners geïnitieerd project, met steun vanuit het nationale park: de realisatie en exploitatie van een ijsbaan in dit wintersportdorp. Hiermee wordt o.a. de gezamenlijke zin bevorderd, qua duurzaamheid waren er wel wat vraagtekens. Het zoeken naar de balans tussen de wens vanuit leefbaarheid/gezamenlijkheid en het verbruiken van niet-duurzaam opgewekte energie voor dit doel was bv onderwerp van gesprek met de Nederlandse deelnemers.

De middag stond vooral in het teken van de samenwerking met de landbouw. Eén van de boeren (John Kirk) is ook lid van het bestuur van het park. Dezelfde vraagstukken en dilemma's doen zich voor als in ons land. Door samenwerken, luisteren naar elkaar en zoeken naar mogelijkheden, worden goede stappen gezet. Ook hier zitten regelmatig 'de perverse effecten van systemen en beleid' in de weg. De veedichtheid is er vele malen lager dan bij ons.

Op bezoek bij de boer, John Kirk

De afsluitende avond vond plaats in het Speyside Heather Centre met onder andere een whiskyproeverij (whisky's uit het beroemde Spey-gebied) en een diner, samen met bestuursleden en medewerkers van het park.

Jori Wolf en Saskia de Mol van Otterloo (Staatsbosbeheer/Nationale Parken Bureau) hebben kort gereflecteerd op het bezoek en de dingen die we meenemen naar Nederland.

1. De wijze waarop het bestuur van het NP wordt samengesteld: mix van gekozen en benoemd;
2. De wijze waarop de gemeenschap wordt betrokken en er tegelijk een duidelijke nationale visie is (top-down én bottom-up).
3. Visie m.b.t. klimaatverandering en daaraan gekoppelde maatregelen
4. Britse familie van nationale parken: focus op promotie, marketing en sponsoring
5. NP- rol m.b.t. balans zoeken tussen planeet, mensen en profijt

En natuurlijk nog veel meer aspecten die de leden van het gezelschap ook individueel weer kunnen inzetten in hun eigen werk. Samengevat werd gesteld dat er meer overeenkomsten dan verschillen zijn, zeker wat betreft de vraagstukken die spelen in een nationaal park. En dat het daarom zo belangrijk is van elkaar te blijven leren en elkaar te blijvend te inspireren. Dat gold ook voor de leden van de Nederlandse delegatie die elkaar tevoren niet allemaal kenden. Het leverde waardevolle gesprekken op en een enthousiast netwerk voor verdere samenwerking in Nederland.

Speyside Heather Centre

Om ook te laten zien wat er in onze nationale parken zoals gebeurt, werd door een aantal Nederlandse parken initiatieven getoond, zoals de Heuvelrugtuinen (Utrechtse Heuvelrug), de koppeling tussen natuur en cultureel erfgoed tot samenhangend landschap (Drentsche Aa). Het e-bikeplan in het kader van duurzaam toerisme (Weerribben Wieden) en bezoekersmanagement door gerichte en betere zonering (Veluwezoom).

Gijs de Kruif bedankte tot slot – als leider van de Nederlandse delegatie - bestuur en medewerkers van het park (en alle overige betrokkenen) voor de ontvangst en het geweldige programma. Hij heeft Cairngorms NP uitgenodigd voor een tegenbezoek aan Nederland.

Op zaterdag 24 juni ging iedereen vol inspiratie naar Nederland.

Nationale Parken Bureau
Zomer 2023